

„A táji adottságokhoz alkalmazkodó, a Kárpát-medencében régóta termesztett gyümölcsfajták megőrzésében való együttműködésről” szülő megállapodásban

2017. január 01. – 2017. december 31. között elért eredmények

Készítette: Veres Emese, gyümölcsész koordinátor (NöDiK)

Tápiószele, 2017. december 15.

1) NöDiK által szervezett szakmai rendezvények

1.1. Márciusi gyümölcsész bemutató

Idén tavasszal is megrendezésre került „A táji adottságokhoz alkalmazkodó, a Kárpát-medencében régóta termesztett gyümölcsfajták megőrzésében való együttműködésről” szülő megállapodás keretében a „Gyümölcsészeti fogások a gyakorlatban” című szakmai nap a NÖDIK-ben, 25 szervezet részéről több mint 60 fő részvételével.

Baktay Borbála, igazgató asszony köszöntötte a megjelenteket. A meghívóban foglaltak szerint folytatódott a rendezvény. *Veres Emese*, a megállapodás koordinátora összefoglalta a gyümölcsész megállapodás eredményeit valamint bemutatta az új lehetőségeket a program keretében. 2013-óta 150 kert létesült és 5470 oltvány átadásával. Az országban a legaktívabb Pest és Borsod-Abaúj-Zemplén megye, ahol 21-21 kert létesült. Új lehetőség „A legszebb gyümölcsös bemutatókert 2017” cím, amire a 2016-ig telepített bemutatókerttel lehet nevezni. *Oláh Gábor*, kertészmérnök tájékoztatást nyújtott, hogyan válasszunk jó metszőollót. *Magyar Lajos*, a SZIE Kertészettudományi Kar Dísznövénytermesztési és Dendrológia Tanszék tanszéki mérnöke előadásában bemutatta a gyümölcstermő növények különböző szaporítási módjait, majd a gyakorlati bemutatón a vállalkozó kedvű jelenlévők cseresznye- és alma vesszőkön gyakorolhatták az oltási módokat. Miután a résztvevők az alapvető szakmai fogásokat elsajátították „élesben”,

a NÖDIK által felajánlott alanyra elkészíthették saját kézbenoltásukat, melynek eredményét a saját kertjükben láthatnak gyümölcsözni, amennyiben sikeres volt a szaporítás. A gyakorlásra felkínált fajtákról ismertető kártyát adtuk át. A rendezvény zárásaként a NÖDIK gyümölcsösében *dr. Szani Zsolt*, a NÉBIH témavezetője bemutatta miért és hogyan vesszünk gyümölcsfákat valamint hasznos tanácsokkal látta el az érdeklődőket.

1.2. Kerekasztal megbeszélés a Gyümölcsész program keretében

Intézetünkben, 2017. május 10-én került megrendezésre „A táji adottságokhoz alkalmazkodó, a Kárpát-medencében régóta termesztett gyümölcsfajták megőrzésében való együttműködésről” szóló megállapodás keretében a kerekasztal megbeszélés, melyen 18 szervezet (FM, NÖDIK, NÉBIH, NAIK, AJHB, MRSZ, VEVI, BFNP, BNP valamint önkormányzatok és egyesületek) 28 fő képviselőjében vett részt.

Az elmúlt évek folyamán jelentősen növekedett az érdeklődés a régi gyümölcsfajták iránt. A megállapodás feladatai között szerepel a gyümölcsstermő növények különböző változatainak megőrzése a Kárpát-medencében, minél nagyobb egyedszámban való elterjesztése, oly módon, hogy pontosan tudjuk, milyen fajta és változat hol, milyen számban található meg. Ez alapján újabb irányelvek megfogalmazására volt szükség.

A tanácskozáson az alábbi kérdések kerültek megvitatásra:

- a Megállapodás múltja
 - tájékoztatás a NÖDIK által koordinált időszak alatt elért eredményekről
 - a Megállapodásban foglaltak gyakorlatban kivitelezett megvalósításáról
 - a Megállapodáshoz kapcsolódó alapvető fogalmak tisztázása
 - résztvevők által történő visszajelzések megvitatása
 - további gyakorlati lépések tisztázása, együttműködések
 - a kertekben található növényanyag nyilvántartásba vétele
 - szakmai szervezetek közreműködésének bevonása
 - hosszú távú tervek egyeztetése
- legszebb gyümölcsöskert felhívás

1.3. Őszi teendők a gyümölcsösben című szakmai nap a NÖDIK-ben

„A táji adottságokhoz alkalmazkodó, a Kárpát-medencében régóta termesztett gyümölcsfajták megőrzésében való együttműködésről” szóló megállapodás keretében 2017. szeptember 6-án megrendezésre került a „Őszi teendők a gyümölcsösben” című szakmai bemutató, ahol 14 szervezet képviseltette magát.

Baktay Borbála, igazgató asszony köszöntötte a megjelenteket. A megnyitót követően dr. Szani Zsolt, a NÉBIH témavezetője gyakorlati fogások keretében bemutatta a gyümölcsstermő növények szemzési szaporítás módjait. Ezt követően a NÖDIK gyümölcsösében Veres Emese, a megállapodás koordinátora bemutatta az őszi és téli érésű almafajtákat egybekötve gyümölcs kóstolóval. A szakmai nap folytatásaként dr. Szani Zsolt bemutatta a résztvevőknek a zöldmetszés alapfogásait. A rendezvény zárásaként hasznos tanácsokkal látta el az érdeklődőket.

1.4. X. oltványátadás

2017. október 26-án került megrendezésre a **tizedik oltványátadással egybekötött szakmai rendezvényünk**, ahol birs és naspolya gyümölcs fajtabemutató, gyümölcs aszaló berendezés és a gyümölcsfaoltványok helyes ültetési módja továbbá a almaszirom kóstolóval vártuk a megjelenteket.

A regisztrációt követően Baktay Borbála igazgató asszony köszöntötte a megjelenteket.

Következett a „Legszebb gyümölcsös

bemutatókert 2017" díjátadója, ahol az I. helyezett a Szóládi Református Egyházközség, aki egy rovarhotelét vehetett át fődíjként, II. helyezett a Tiszafüredi Református Egyházközség, III. helyen osztoznak a Bükkaranyosi és a Kercaszomori Református Egyházközségek, akik üveg plakettet, oklevelet, birs pálinkát és díszdobozos metszőollót vihettek haza. A végén pedig a Különdíjat a Telkibányai Református Egyházközség lelkipásztora vehette át. A pályázatra

jelentkezők és a rendezvényen megjelentek pedig emléklappal és díszdobozos metszőollóval jutalmaztuk.

Ezután az újonnan jelentkező települések polgármesterei csatlakoztak aláírásukkal a Gyümölcsész megállapodáshoz. A hivatalos aláírásokat követően Veres Emese programkoordinátor ismertette az eddigi eredményeket, mely szerint 2013-ban és 2014-ben is 27-27 kert 2015-ben 59 kert továbbá 2016-ban 35 kert létesült az ország minden szegletében. Az előadás következő pontjában felhívta a figyelmet a gyümölcs bemutatókertek, a gyümölcs génbankok és a tündérkertek közötti különbségekre. Továbbá említést tett egy újabb pályázati lehetőségről, melyet a Földművelésügyi Minisztérium által finanszírozott zártkerti revitalizációs program néven. Ezután elmondta: az idén újabb 16 kerttel bővül az eddigi 149 bemutatókertek száma, melynek eredményeképpen 165 településen található meg a NÖDIK által átadott gyümölcs bemutatókertek száma. Továbbá felhívta a jelenlevők figyelmét a jelentkezők által vállalt feladatokra.

Az eredmények összegzését követően Szalay László Pál a Telkibányai Református Egyházközség lelkipásztora szemszögéből hallhatták az érdeklődők a Gyümölcsész Megállapodás fontosságát.

Egy kis szünettel egybekötve a birs és naspolya gyümölcsök fajtabemutatója, gyümölcs aszaló berendezés megtekintése szerepelt a programok között.

A NÉBIH témavezetője, Dr. Szani Zsolt a gyakorlatban mutatta be az oltványok előkészítést a telepítéshez valamint a helyes ültetési módot a több mint félszáz

jelenlévőnek, akik 36 szervezettől érkeztek.

A rendezvény zárásaként átadtuk az oltványokat **16 település** részére, **6** önkormányzati kert (Deszk, Ipolypásztó, Jánosháza, Nagylók, Nógrádsípek, Sárbogárd), **5** református felekezethez (Bózsva, Magyaratád, Ond, Szerencs, Szilvásvár) tartozó kert, **4** római katolikus felekezethez (Ipolytölgyes,

Sóshartyán, Rimóc, Vácszentlászló) tartozó kert, 1 evangélikus felekezethez (Bokod) tartozó kert, mellyel így idén ősszel **66 fajta 552 gyümölcsfa** oltványa került kiosztásra.

1.5. ECPGR magyarországi Malus/Pyrus munkacsoport szakmai képzés

A Növényi Diverzitás Központ adott otthont, a **2017. december 14-én** megrendezésre kerülő ECPGR magyarországi Malus/Pyrus munkacsoport szakmai képzésének, ahol a “Ritka és veszélyeztetett növényfajták genetikai erőforrásainak és mikororganizmusok ex situ megőrzése” című pályázat keretében nyertes pályázók részére kívántak a szervezők szakmai útmutatást nyújtani.

A pályázat végére (2020) vállalt állami génmegőrzési feladatok között szerepel az adott fajtákról részletes fajtaleírás készítése. A 2017. évi összejevetel középpontjában a körte (*Pyrus communis* L.), mint modell növény szerepelt. “

2) Eredmények

A Növényi Diverzitás Központ által koordinált időszak alatt (2013-2017), Kárpát-medencében 165 gyümölcs bemutatókert létesült, átadásra került 6002 db gyümölcsoltvány.

Telepítés ideje	2013	2014	2015	2016	2017
Létesült kert	27	27	59	35	17
Átadott oltvány (db)	836	979	2223	1367	597

2017. tavaszán Borsod-Abaúj-Zemplén megyében található Alsóvadász község önkormányzata részére került átadásra 13 gyümölcs fajtából 45 db gyümölcsoltvány.

2017. őszén, Magyarországon és Felvidéken összesen 16 településen, 66 fajta (alma, körte, szilva, cseresznye, meggy, őszibarack, kajsz), 552 db gyümölcsoltványt adtunk át a résztvevők részére.

2017. tavaszán és őszén létesült kertek az alábbi településeken

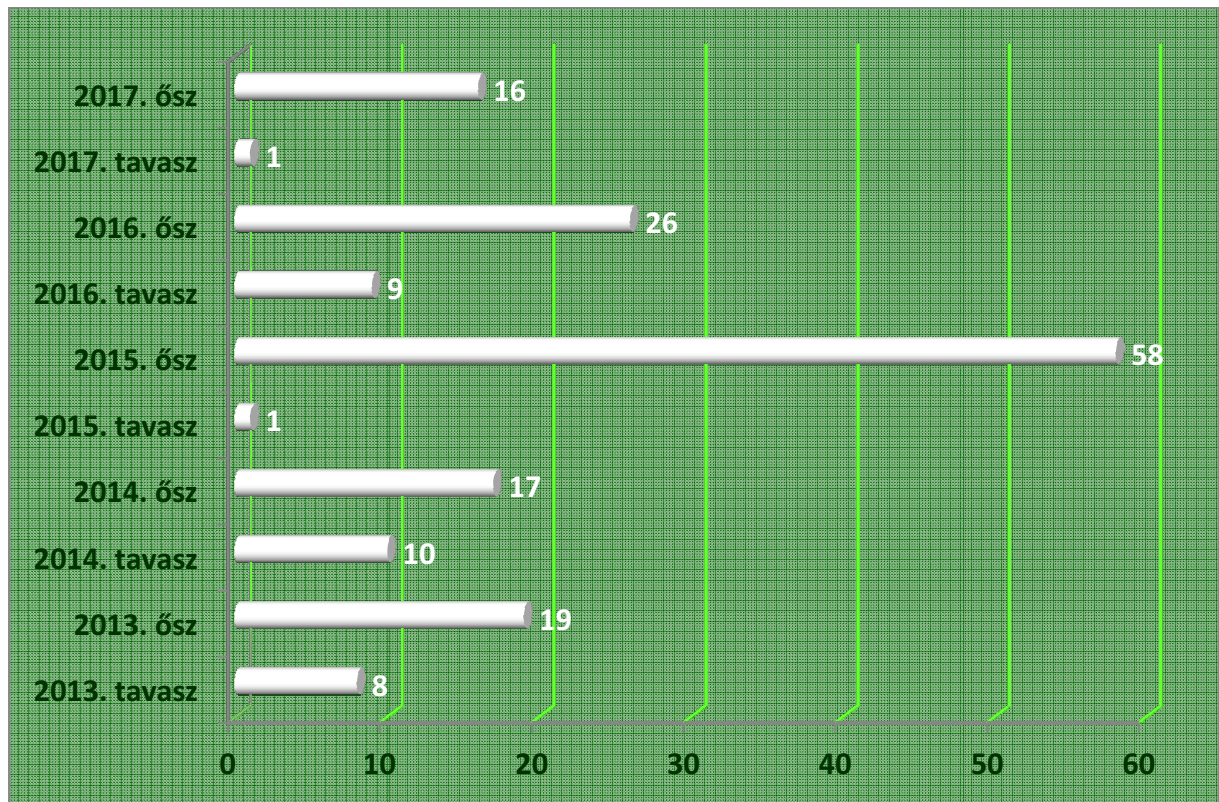
Külhon

Megnevezés	Település neve	Átadott oltványok (db)	Szervezet
Szlovákia	Ipolypásztó	20	önkormányzat

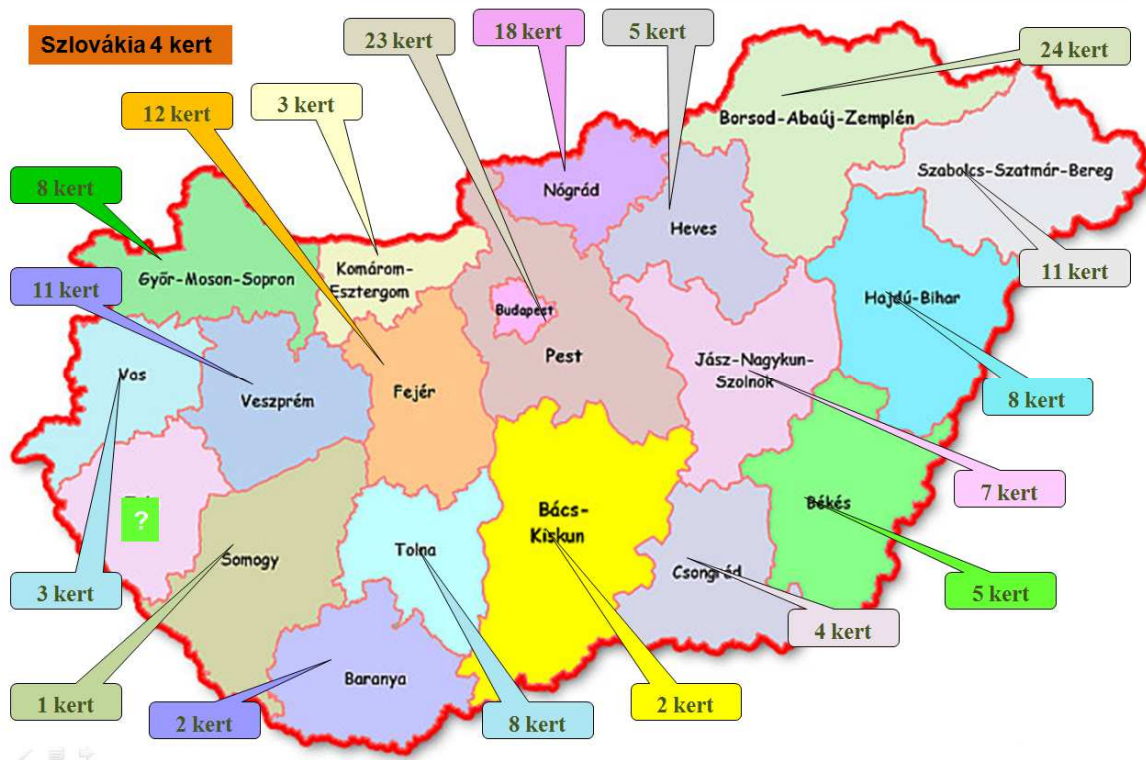
Magyarország

Megye megnevezése	Település neve	Átadott oltványok (db)	Szervezet
<i>Borsod-Abaúj-Zemplén megye</i>	Alsóvadász	45	önkormányzat
	Bózsva	8	református
	Ond	30	református
	Szerencs	40	református
<i>Csongrád megye</i>	Deszk	30	önkormányzat
<i>Fejér megye</i>	Nagylók	38	önkormányzat
	Sárbogárd	60	önkormányzat
<i>Heves megye</i>	Szilvásvárad	10	református
<i>Komárom-Esztergom megye</i>	Bokod	20	evangélikus
<i>Nógrád megye</i>	Nógrádsipek	60	önkormányzat
	Rimóc	12	római katolikus
	Sóshartyán	100	római katolikus
<i>Pest megye</i>	Ipolytölgyes	5	római katolikus
	Vácszentlászló	15	római katolikus
<i>Somogy megye</i>	Magyaratád	6	református
<i>Vas megye</i>	Jánosháza	98	önkormányzat

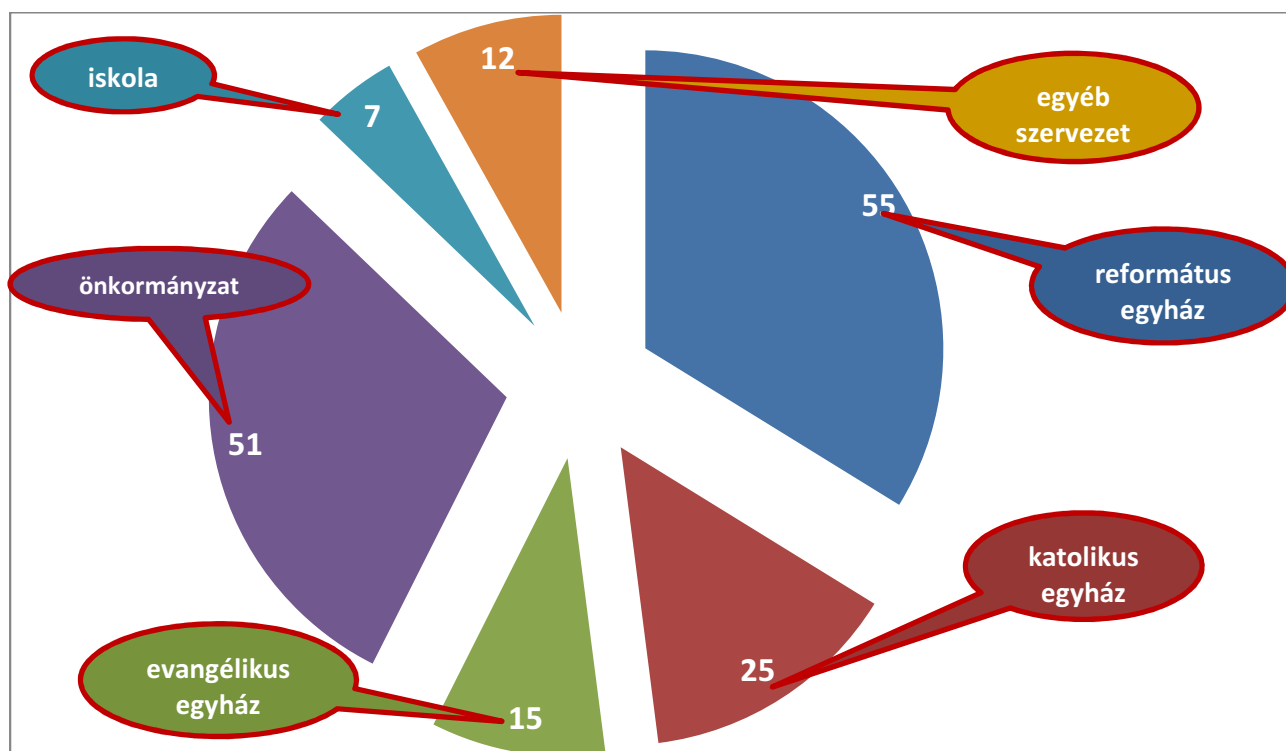
Átadott kertek évenkénti megoszlása

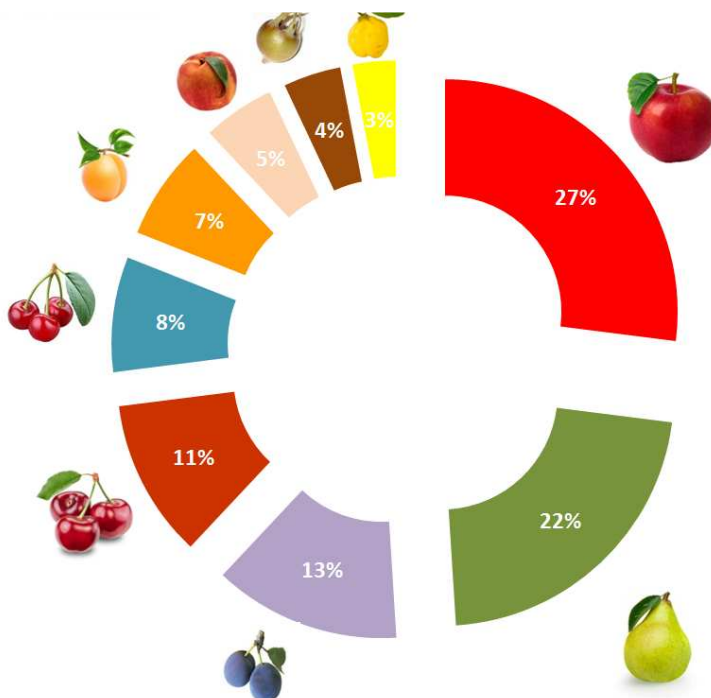
2013-2017. között létrejött kertek megyék szerinti megoszlása

Szervezetek szerinti megoszlás (db)

Átadásra kerülő gyümölcsfajok megoszlása (%)

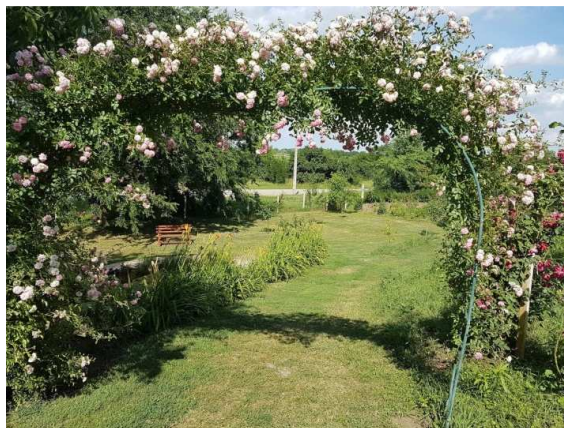
3. „Legszebb gyümölcsös bemutatókert 2017”

A pályázatra jelentkezők (Abasár, Berekfürdő, Bódvaszilas, Bonyhád, Bükkaranyos, Decs, Galgagyörk, Görcsöny, Halimba, Kaposvár, Kercaszomor, Makó, Rábaszentandrás, Szólád, Szuhogy, Telkibánya, Tiszafüred, Tiszaörs, Vászoly, Zsámbék) és a rendezvényen megjelenteket pedig emléklappal és díszdobozos metszőollóval jutalmaztunk.

I. hely a Szóládi Református Egyházközség, aki egy rovarhotelét vehetett át fődíjként.

II. hely a Tiszafüredi Református Egyházközség.

III. helyen osztoznak a Bükkaranyosi és a Kercaszomori Református Egyházközségek, akik üveg plakettet, oklevelet, birs pálinkát és díszdobozos metszőollót vihettek haza.

Különdíjas a Telkibányai Református Egyházközség, aki oklevelet, pálinkát és díszdobozos metszőollót vehetett át.

